

עבודת החלום – פירוש, שימוש, בפרקטיקה הפסיכואנליטית

ארגומנט – ערב שני בסדרת ימי העבודה לקראת כנס ה AMP

ז'אק-אלן מילר פתח ב-22 בנובמבר 1995 קורס בשם "התפוגגות המובן" ("Fuga de sentido")¹ באמירה שהוא רוצה להעלות הרהורים אחדים, שכנראה מבהירים את שאלת הפירוש בעדויות על הפאס: "הוכח שאלה שמאזינים כנראה וידאו, במשך מספר שנים, כי הפירושים של האנליטיקאי הוזכרו לעתים נדירות, מה שכנראה מאשר את המונחים, שבהם השתמש סרג' קוטה ב- 'דמדומי הפירוש', כדי להתייחס לעובדה, שלעתים קרובות הפירושים של האנליטיקאי נעדרים מהעדויות"².

מארי-הלן ברוס קושרת את היעדרות הפירוש של האנליטיקאי, עם הנוכחות, או הנוכחות-על, של חלומות בעדויות. המחברת עוקבת אחר ההצהרה של ז'אק-אלן מילר ומעלה את הסברה, כי בעדויות אלו החלומות תפסו את מקומו של החלל הריק מפירוש של האנליטיקאי, הואיל ובזמן שהם מספרים על הנקודות המכריעות באנליזות שלהם, האנליטיקאים של הפאס משתמשים בחלומותיהם הרבה יותר מאשר בפירושים של האנליטיקאים. למעשה, החלומות שמוזכרים מופיעים ללא לפירוש. על כן, המחברת מגיעה למסקנה, כי החלומות הם אלה שמפרשים בעדויות; היא גם מוסיפה כי, כפי ששתמע מהעדויות, החלום הפך לאנליטיקאי, עובדה שמעניקה לעדויות אלו צורה של אנליזה עצמית.³

במאמר האוריינטציה, שמארי-הלן ברוס כתבה לקראת הכנס, היא מתארת את האופן של השקט, של ה"אף אחד יותר", שעליו מדבר מילר באחד הקורסים האחרונים שלו, כזה שניגש באופן הכי קרוב אל הראשוניות של החלום. היא מדגישה שגם החלום מפרש - זהו הצד ה"טבורי" שלו. החלום מפרש את הטראומה המכוננת, זו של הרגע שבו הסובייקט והאובייקט חופפים, עם ההבדל שהתבטל.⁴

סרג' קוטה טוען כי, באופן כללי, הטקסטים שהוקדשו לחלום בשנות השלושים מצביעים על גבולות הפירוש, תוך אזכור של כותרת אחד ממאמריו האחרונים של פרויד על החלום: "גבולות הפירוש" (Die Grenzen der Deutbarkeit). לאקאן התייחס לטקסט הזה בשיעור של נובמבר 1973. קוטה טוען כי ז'אק לאקאן היה רחוק מלשלול את פירוש החלומות, שמעידים על פער שהוא אותו פער של הלא מודע. אכן, החלום מתמקם שם היכן שלא חושב, היכן שהאיווי נמצא במצב של "יכול להיות".⁵

קרולינה קורצקי מתייחסת לגבולות פירוש החלום בקליניקה של הפסיכואנליזה כשהיא אומרת, שהסובייקט הפסיכואנליטי מתעמת בחלום עם ממשי, שאותו הוא לא יכול למסגר באמצעות שום משמעות פנטסמטית. ולכן

¹ Jacques Alain Miller, *La fuga del sentido*, Ed. Paidós, 2012.

² Jacques Alain Miller, *La fuga del sentido*, Ed. Paidós, 2012, pág. 22

³ Marie-Hélène Brousse, בתוך: Labaronnie, M. Celeste, Some Contributions to the Subject of Analysis Ending Dreams, Facultad de Psicología - UBA, Anuario de Investigaciones, Vol XXIII, <https://www.redalyc.org/pdf/3691/369152696049.pdf> 2016

⁴ Marie-Hélène Brousse, Artifice, the Other Side of Fiction. What's new about the dream 120 years later? The Theme, Orientations Texts, XII Congress World association of Psychoanalysis. https://congresoamp2020.com/en/articulos.php?sec=el-tema&sub=textos-de-orientacion&file=el-tema/textos-de-orientacion/19-09-11_el-artificio-reverso-de-la-ficcion.html

⁵ Serge Cottet, *Los límites de la interpretación del sueño en Freud*, Freudiana, 86, 2019, pág. 106

בהיעדר פנטסמה, הַדְלִירִיוֹם תופס את מקומה.⁶ קוטה מוסיף כי, למעשה, עבודת החלום משרתת את הפנטסמה ולא את המחשבה; זאת התזה של לאקאן ביחס לממשי.⁷

בטקסט שכתבה סילביה סאלמן כאוריינטציה לקראת הכנס, היא מציינת, כי החלומות שנבחרים על ידי האנליטיקאים של האסכולה כדי להעיד על הסיום, מלמדים אותנו על ריקון המשמעות, שכפי שז'אק אלן מילר אומר, הוא לא "חושך מוחלט", אלא מאמץ של פורמליזציה. שם ניתן לחקור את הממד של השימוש בחלום, שהקונגרס שלנו רוצה לחקור, ושארית לוראן הגדיר ככלי להתעוררות.⁸

סאלמן מוסיפה ואומרת כי חלומות אלה, שמופקים בעיקר בסיום האנליזה, הם חלומות שלא קוראים עוד לפענוח או מצפים למשהו מהאחר, אלא מאשרים: שזה הוסר, שזה שוחרר, שזה יצא...מפרספקטיבה זו אנו יכולים לחקור את השימוש הלוגי של החלום, גם בצד של האנליטיקאי וגם בצד של האנליזנט. לא להימנע מלהשתמש בזה לוגית, כלומר, מלהשתמש בזה עד שמגיעים לממשי שלו, שלאחריו הוא מרווה את צימאוננו, יכולה להיות אחת הדרכים שהלא מודע מוצא בממד הממשי שלו, כדי להשתיק בכל פעם את המובן שמתענגים ממנו ושסובלים ממנו לאורך כל החיים.⁹

סולי פלומנבאום מרגלית, תמי וייל

⁶ Carolina Koeretzky, *Sueños y despertares, una elucidación psicoanalítica*, Ed Grama, 2019, pág. 60

⁷ כנ"ל הערה 5.

⁸ Silvia Salman, *El escándalo del cuerpo hablante*, The Theme, Orientations Texts, XII Congress

World association of Psychoanalysis. <https://congresoamp2020.com/es/articulos.php?sec=el-tema&sub=textos-de-orientacion&file=el-tema/textos-de-orientacion/el-escandalo-del-cuerpo-hablante.html>

⁹ כנ"ל הערה 8